

Bevolking – Methodologie

1. NATIONALITEITEN	2
1.1 GEGEVENSBRON: RIJKSREGISTER	2
1.2 REFERENTIEDATUM GEGEVENS.....	3
1.3 DEFINITIES	3
A. <i>Nationaliteit</i>	3
B. <i>Huidige nationaliteit</i>	3
C. <i>Eerste nationaliteit</i>	3
D. <i>Geboortenationaliteit</i>	3
1.4 KRUISING VAN DE GEBOORTE- EN HUIDIGE NATIONALITEIT	4
1.5 TABELLEN.....	4
A. <i>België, EU-27 (zonder België), Andere</i>	5
B. <i>Belangrijkste nationaliteiten per continent</i>	5
C. <i>Nationaliteitsgroepen</i>	6
D. <i>Top 10 buitenlandse nationaliteiten</i>	7
E. <i>Kruising geboorte- en huidige nationaliteit</i>	7

1. NATIONALITEITEN

Het bevolkingstopic deelt de bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in per nationaliteit en geslacht.

1.1 Gegevensbron: Rijksregister

De bevolkingscijfers in de tabellen van dit topic werden berekend op basis van de geanonimiseerde individuele demografische gegevens van het Rijksregister die door Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) werden bewerkt.

Sinds 1988 wordt het **bevolkingscijfer** berekend op basis van de gegevens van het **Rijksregister van de natuurlijke personen**. Het Rijksregister is een systeem van informatieverwerking, dat instaat voor de opneming, de memorisatie en de mededeling van informatie betreffende de identificatie van natuurlijke personen.

De informatie in het Rijksregister is afkomstig uit:

- de gemeentelijke bevolkingsregisters en vreemdelingenregisters;
- de registers van de diplomatieke zendingen en consulaire posten voor de Belgen die in het buitenland verblijven;
- het wachtregister.

Het **officiële** of **wettelijk bevolkingscijfer** bevat echter enkel de personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben. Hierin zijn de Belgen en vreemdelingen die toegelaten of gemachtigd zijn om zich te vestigen of om op het grondgebied te verblijven inbegrepen. De vreemdelingen die minder dan drie maanden op het grondgebied verblijven, de asielzoekers (ingeschreven in het wachtregister) en de vreemdelingen in onregelmatige situatie worden daarentegen niet meegeteld in de **bevolking de jure**.

Bijgevolg zijn volgende categorieën personen niet inbegrepen in de bevolkingscijfers van de Brusselse gemeenten:

- het buitenlands diplomatiek personeel en de niet-Belgische leden van hun huishouden;
- de kandidaat-vluchtelingen (asielzoekers) die krachtens de wet van 24 mei 1994 in een wachtregister worden ingeschreven. Voornoemde wet trad in werking op 1 februari 1995. Deze wachtlijst mag niet in rekening worden genomen om de totale bevolking te bepalen;
- alle personen die illegaal in België verblijven;
- de kotstudenten (die gedomicilieerd zijn buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij hun ouders);
- de personen zonder vaste verblijfplaats.
- Belgen in het buitenland.

1.2 Referentiedatum gegevens

De bevolkingscijfers geven dus het aantal ingeschreven personen weer in een van de gemeenten van het rijk, en dit telkens op de referentiedatum van het desbetreffende jaar. Deze referentiedatum is voor alle jaren dezelfde, meer bepaald **1 januari**. Dit heeft als positief gevolg dat de bevolkingscijfers van verschillende jaren onderling vergelijkbaar zijn.

1.3 Definities

A. Nationaliteit

We kijken naar het **juridische aspect van de nationaliteit**. Van zodra men naast een buitenlandse nationaliteit ook de Belgische nationaliteit bezit, wordt men tot de Belgische bevolking gerekend. Alleen de personen die geen Belgische nationaliteit bezitten, worden tot één van de buitenlandse bevolkingsgroepen gerekend.

In de verschillende tabellen worden **de personen die de status van vluchteling hebben verworven** ook telkens bij de bevolkingscijfers van de corresponderende buitenlandse nationaliteitsgroepen geteld. Dit is niet het geval voor de asielzoekers (zie 1.1).

Iemand zijn/haar nationaliteit kan wijzigen in de loop van zijn/haar leven. Hierdoor bestaan er **meerdere variabelen** in verband met de nationaliteit, dit om de nationaliteitshistoriek van een persoon te kunnen nagaan.

B. Huidige nationaliteit

Dit is de nationaliteit die iemand bezit **op de referentiedatum van de gegevens**, dus op 1 januari XXXX.

C. Eerste nationaliteit

De eerste nationaliteit is de **eerste nationaliteit die in het Rijksregister geregistreerd werd voor een individu in kwestie**. Er wordt bij inschrijving in het Rijksregister na aankomst in België over het algemeen gevraagd welke nationaliteit men bij de geboorte had aan de hand van een geboortecertificaat of een ander bewijs. Soms gebeurt dit echter louter op basis van een eenvoudige verklaring.

Indien hier geen informatie over voorhanden is, wordt de nationaliteit op moment van inschrijving genomen.

D. Geboortenationaliteit

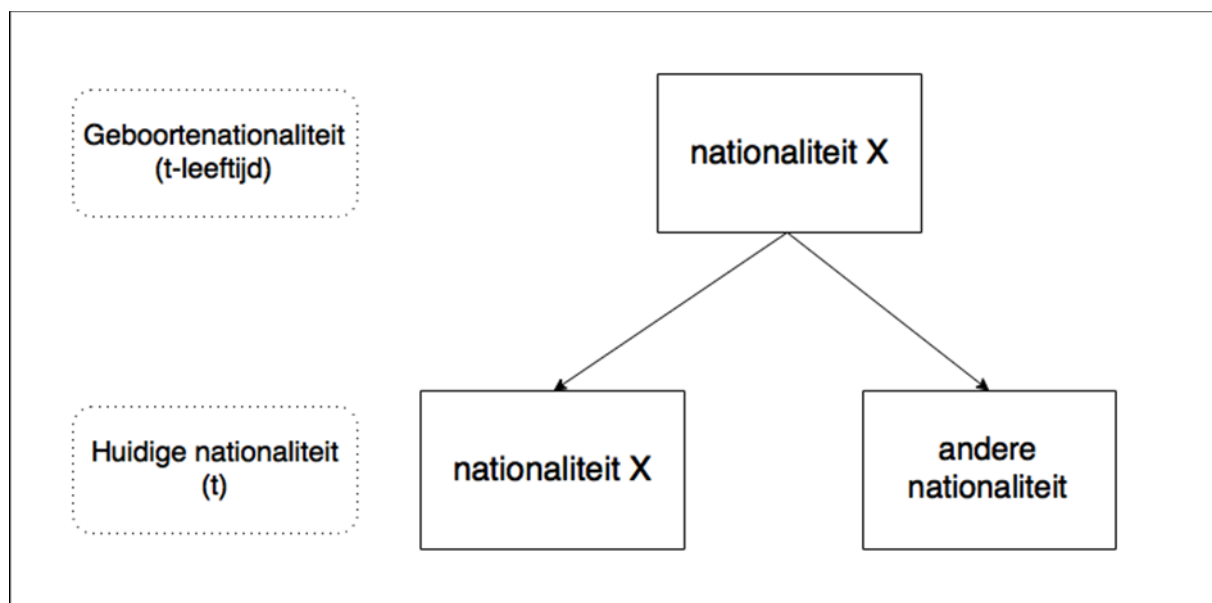
Dit is de **nationaliteit bij de geboorte**. Wij gebruiken in de tabellen over de geboortenationaliteit de **eerste geregistreerde nationaliteit in het Rijksregister als benadering** voor de geboortenationaliteit. Voor 98,5% van de bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op

1 januari 2016 komt de eerste nationaliteit neer op de nationaliteit bij de geboorte. In het vervolg van deze methodologie en in de tabellen zullen we daarom altijd voor de eenvoud spreken over de geboortenationaliteit in plaats van over de eerste geregistreerde nationaliteit in het Rijksregister, ook al werd met deze laatste variabele gewerkt.

We werken met de volledige bevolking om statistieken naar geboortenationaliteit op te stellen. Voor de bevolking waarvoor de eerste geregistreerde nationaliteit niet overeenkomt met de geboortenationaliteit werd de hypothese gemaakt dat de eerste nationaliteit die voor hen vermeld staat in het Rijksregister overeenkomt met hun geboortenationaliteit, zodanig dat toch aan de volledige bevolking een geboortenationaliteit kon toegewezen worden. Het gaat om een aannemelijke aanname.

1.4 Krusing van de geboorte- en huidige nationaliteit

Om te kunnen nagaan of iemand zijn/haar nationaliteit sinds zijn/haar geboorte is veranderd dienen twee variabelen gekruist te worden: zijn/haar geboortenationaliteit en zijn/haar nationaliteit op het moment van de observatie. We bekijken of deze nationaliteiten dezelfde zijn, dan wel verschillend.

© BISA

1.5 Tabellen

Dit subthema “Nationaliteiten” bekijkt in het eerste topic de bevolking naar de huidige nationaliteit, in het tweede topic de bevolking naar geboortenationaliteit. Als derde werden beide nationaliteiten voor iedere individu in de wettelijke bevolking gekruist met als doel na te gaan hoeveel personen Belg zijn sinds de geboorte, hoeveel personen Belg geworden zijn in de loop

van zijn/haar leven, enz.

In de tabellen van de eerste twee topics wordt de totale bevolking opgesplitst in verschillende nationaliteitsgroepen. Dit hebben we op verschillende manieren gedaan. Allereerst delen we de bevolking op in twee groepen: **de Belgische bevolking, de inwoners met een nationaliteit van één van de andere landen van de Europese Unie en de andere, overige nationaliteiten**. Als tweede vervolgens werd een uitgebreide overzichtstabel gecreëerd waarin **per continent de belangrijkste nationaliteiten** voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden weergegeven. Verder werd ook een nieuwe typologie gebruikt om de bevolking onder te verdelen in **nationaliteitsgroepen**. Tenslotte bevat elk van deze twee topics ook nog een onderzoek naar de evolutie van de **top 10 van meest voorkomende buitenlandse nationaliteiten** in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

A. België, EU-27 (zonder België), Andere

Als eerste wordt de bevolking onderverdeeld in drie groepen: België, EU-27 (zonder België) en andere.

B. Belangrijkste nationaliteiten per continent

In de tweede reeks tabellen wordt de totale bevolking weergegeven per nationaliteit. We hebben geprobeerd om in de tabel zoveel mogelijk nationaliteiten voor te stellen. Voor de Europese Unie staan alle landen hierin, ook indien een nationaliteit niet sterk vertegenwoordigd is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Voor de rest van Europa en de overige continenten werd een **nationaliteit** pas in de tabel opgenomen als het totaal van deze nationaliteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest **minimum 1000 inwoners** bedraagt.

We hebben een dergelijke tabel opgesteld waarin de totale bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest per nationaliteit en geslacht wordt weergegeven naar woongemeente. Ook worden in deze tabellen de twee andere gewesten en het totaal voor België weergegeven.

Tenslotte dienen er nog een paar opmerkingen gemaakt te worden over enkele nationaliteiten in het bijzonder. De moeilijkheid die optreedt voor de nationaliteiten van ex-Joegoslavië die hieronder worden opgesomd heeft de volgende oorzaken:

- de wijziging van de naam van de entiteiten;
- de wijziging van de grenzen van de entiteiten;
- het feit dat sommige personen een nationaliteit hebben van landen die niet meer bestaan.

Ten eerste is het belangrijk om op te merken dat de omvang van Joegoslavië (vanaf 2002 officieel “Servië en Montenegro” genoemd) varieert doorheen de tijd. Voor de tabellen werd echter geopteerd om een constante definitie voor Servië te gebruiken, om het vergelijken van cijfers tussen de verschillende jaren mogelijk te maken. Er werd meer bepaald gewerkt met de omvang die “Joegoslavië”, nadien “Servië en Montenegro” kende van 1992 tot 2006. Voor Servië, Montenegro en Kosovo zullen aldus geen aparte cijfers kunnen worden teruggevonden

in de tabellen. Het aantal Montenegrijnen en Kosovaren werd dus bij het aantal Serviërs opgeteld. Verder werden hier ook telkens degenen bijgevoegd die als nationaliteit Joegoslaaf of “Servië & Montenegro” hebben. Dit uiteindelijke resultaat wordt in de tabellen aangeduid als “**Servië, Montenegro, Kosovo en ex-Joegoslavië**”. Door deze samenvoeging telt deze belangrijke groep meer dan 1000 inwoners in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en wordt ze opgenomen in de tabellen.

Deze laatst opgenoemde subgroep, zij die als nationaliteit Joegoslaaf hebben, de **ex-Joegoslaven**, zijn naar België gekomen voor 2002, voordat de naamsverandering van Joegoslavië plaatsvond. In deze groep zitten dus ook de Joegoslaven bij die voor 1992 naar België zijn geëmigreerd, toen Joegoslavië nog een uitgebreider grondgebied kende, inclusief Slovenië, Kroatië, Macedonië en Bosnië en Herzegovina. De ex-Joegoslaven aangekomen voor 1992, die eigenlijk afkomstig zijn uit deze laatste gebieden, zijn dus verkeerdelijk niet bij deze desbetreffende nationaliteiten geteld. Deze opmerking geldt ook voor andere nationaliteiten, zoals bijvoorbeeld Rusland.

De allerlaatste categorie tenslotte beslaat de “**onbekenden**”. Deze groep omvat de **vluchtelingen met een onbekend land van herkomst**, deze wiens nationaliteit **onbepaald** is en de **vaderlandslozen/staatlozen**.

C. Nationaliteitsgroepen

Bij deze laatste nationaliteitstypologie “Nationaliteitsgroepen” wordt de bevolking ingedeeld in 10 nationaliteitsgroepen:

- België
- De Europese Unie van de eerste 14 lidstaten zonder België¹: Duitsland, Oostenrijk, Luxemburg, Nederland, Denemarken, Spanje, Portugal, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Zweden, Italië;
- De Europese Unie van de 13 nieuwe lidstaten (toegetreten tot de Unie in 2004, 2007 & 2013): Letland, Litouwen, Bulgarije, Malta, Cyprus, Polen, Estland, Tsjechische Republiek, Roemenië, Slowakije, Hongarije, Slovenië, Kroatië;
- De rest van Europa: de overige landen die nog tot het geografische continent Europa behoren: Albanië, Andorra, Bosnië en Herzegovina, IJsland, Kosovo, Liechtenstein, Moldavië, Monaco, Montenegro, Noord-Macedonië, Noorwegen, Oekraïne, Rusland, San Marino, Servië & Ex-Joegoslavië, Vaticaanstad, Verenigd Koninkrijk, Wit-Rusland, Zwitserland;
- Turkije;
- Noord-Afrika: Algerije, Libië, Tunesië, Marokko, Egypte;

¹ Na de Brexit op 1 februari 2020 telt de Europese Unie nog slechts 27 landen: de 14 eerste lidstaten (EU-15 minus het VK) en de 13 nieuwe lidstaten. Alle tabellen zijn herzien volgens deze nieuwe definitie van de Europese Unie, zelfs voor de jaren vóór Brexit.

- Sub-Saharisch Afrika: alle Afrikaanse landen behalve de landen van Noord-Afrika;
- Latijns-Amerika: hierbij gebruiken we niet de taalkundige definitie van Latijns-Amerika, die enkel de landen in Amerika waar men een Romaanse taal spreekt in beschouwing neemt, maar hanteren we de omschrijving voor Latijns-Amerika die courant wordt gebruikt, namelijk het gebied dat alle landen ten zuiden van de Rio Grande/Río Bravo, de rivier die de grens vormt tussen de Verenigde Staten en Mexico, bevat. Bijgevolg zijn alle landen van het Amerikaanse continent in deze nationaliteitsgroep opgenomen behalve de Verenigde Staten en Canada;
- Rest van de OESO: Zuid-Korea, Japan, Canada, Verenigde Staten, Australië, Nieuw-Zeeland, Israël;
- Andere nationaliteiten: deze groep bevat alle overige nationaliteiten, als ook de vluchtelingen met een onbekend land van herkomst, zij wiens nationaliteit onbepaald is en de vaderlandslozen/staatlozen.

De Europese Unie werd dus opgedeeld in 2 categorieën. Het is namelijk belangrijk een onderscheid te maken tussen het Europa van de 14 (zonder België) en de 13 andere landen die onlangs werden toegevoegd (in 2004, 2007 en 2013), aangezien hun socio-economische situatie verschillende migrantenprofielen met zich heeft meegebracht. De migrantenprofielen verschillen ook tussen de Turken en de Noord-Afrikanen (binnen die laatste groep gaat het in hoofdzaak om Marokkanen). Deze twee gemeenschappen behoren tot de belangrijkste van het Gewest, wat de keuze rechtvaardigt om ze op te nemen als aparte categorieën in de typologie, te meer omdat deze groepen sterk geconcentreerd zijn in bepaalde delen van de hoofdstad. De volgende drie groepen zijn Sub-Saharisch Afrika, Latijns-Amerika en de rest van de OESO. Het is van belang om ook van deze drie groepen een apart beeld te vormen omdat ze heel verscheiden socio-economische realiteiten weerspiegelen.

D. Top 10 buitenlandse nationaliteiten

Een vierde en laatste soort onderzoek in de eerste twee topics is een bestudering van de evolutie van de top 10 van de meest voorkomende buitenlandse nationaliteiten voor elk gewest en België in het geheel. Er wordt bekeken hoe deze **top 10 van meest voorkomende buitenlandse nationaliteiten varieert in samenstelling** sinds 1 januari 2000.

Voor het opmaken van deze tabellen werden Servië, Kosovo en Montenegro wel gescheiden van “Joegoslavië, Servië & Montenegro” en niet gegroepeerd, dit in tegenstelling tot de tabellen betreffende de belangrijkste nationaliteiten per continent waar al deze nationaliteiten worden samengevoegd. Voor de tabellen handelend over de top 10 is een samenvoeging van deze nationaliteiten niet op zijn plaats.

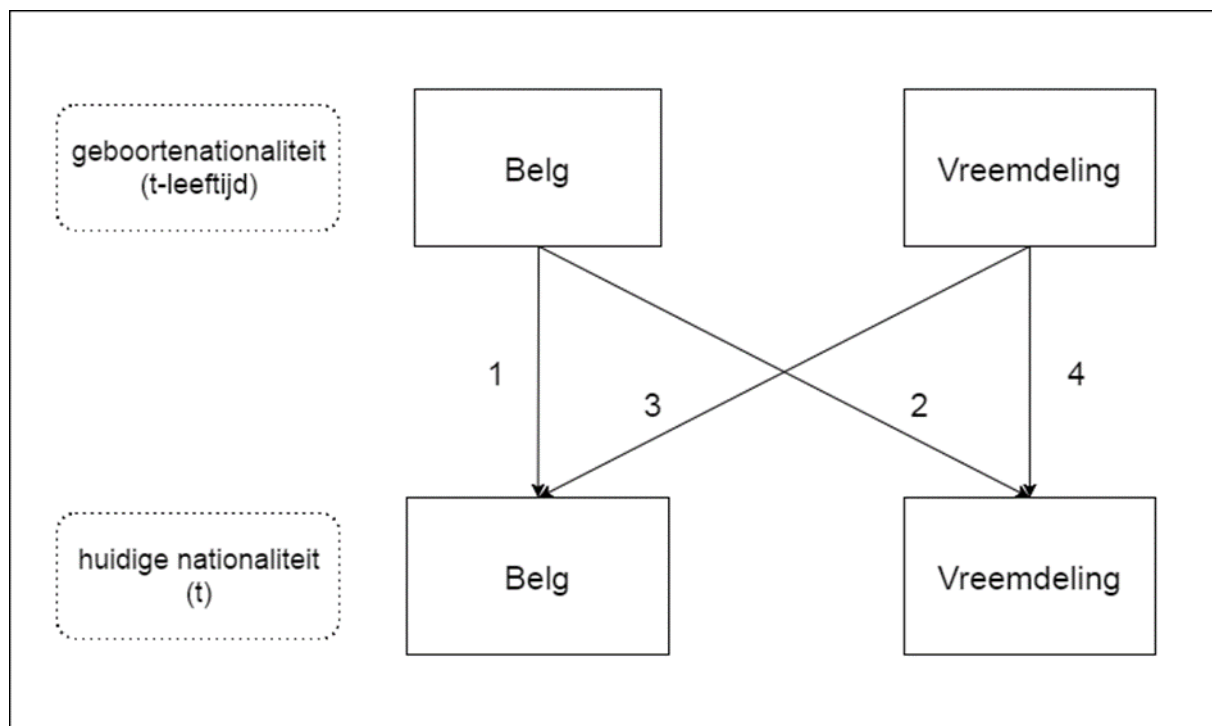
E. Kruising geboorte- en huidige nationaliteit

In 1.3.3 kruisen we de geboorte en de huidige nationaliteit. Hierbij hebben we ons beperkt tot twee nationaliteitsgroepen: de Belgen en de vreemdelingen:

- We nemen voor de groep die niet als Belg geboren is enkel de veranderingen naar Belg in beschouwing en niet de nationaliteitswijzigingen van een buitenlandse nationaliteit in een andere.
- Voor de Belgen maken we ook deze redenering: ofwel blijf je Belg, ofwel wordt je vreemdeling.

Op deze manier worden uiteindelijk vier types bekomen. Deze vier types worden voorgesteld door de vier pijlen in de figuur hieronder. Deze pijlen stellen geen fluxen voor, maar nationaliteitsovergangen:

- 1) Belg op tijdstip t -leeftijd en op tijdstip t , **Belg van geboorte** genoemd in de tabellen;
- 2) Belg op tijdstip t -leeftijd, maar vreemdeling op tijdstip t , **Van Belg naar vreemdeling** genoemd in de tabellen;
- 3) Vreemdeling op tijdstip t -leeftijd, maar Belg op tijdstip t , **Belg geworden** genoemd in de tabellen;
- 4) Vreemdeling op tijdstip t -leeftijd en op tijdstip t , **Vreemdeling gebleven** genoemd in de tabellen.

REFERENTIES

BISA, HERMIA, J.-P., SIERENS, A., *Belgen en vreemdelingen in het Brussels Gewest, bij hun geboorte en vandaag*. Brussel, Focus van het BISA nr. 20.

FOD Binnenlandse Zaken - Rijksregister www.ibz.rrn.fgov.be/index.php?id=2461&L=1

Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) www.statbel.fgov.be